

פרוטוקול ישיבת הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

שהתקיימה ביום שלישי ה-28 ביולי, 2020, בשעה 9:00

באמצעות אפליקציית זום.

סופי

שימוע ציבורי להצעה לתקן חשבונאות מספר 42, חקלאות

1. היו"ר מציין כי לא נרשמו אנשים לשימוע הציבורי להצעה לתקן חשבונאות מספר 42 ולכן אם לא יתקבלו הערות עד סוף תקופת הערות הציבור, התקן ישלח למועצת המוסד לתקינה, לרשות ניירות ערך וללשכת רואי חשבון בישראל לתקופה של 30 יום שלאחריה יהפוך התקן לתקן סופי.

תקן חשבונאות מספר 40, כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים

2. היו"ר מציין כי בהמשך לדיווח בישיבה הקודמת, ביום ראשון האחרון התקיימה ישיבת זום ביוזמת איריס שטרק, נשיאת לשכת רואי חשבון, לדיון בהערות של החשב הכללי ושל רשם העמותות לגבי תקן חשבונאות מספר 40. מוסיף כי התקבל מכתב עם ההערות של רשם העמותות וכן מכתב מקדים שכלל טענה שרשם העמותות לא שותף בתהליך גיבוש התקן. מציין כי במסגרת ישיבת הזום הציע שהצוות המקצועי ידון בהערות שהתקבלו ויגבש את השינויים הדרושים בתקן חשבונאות 40, אם בכלל. מציין כי מהמוסד לתקינה השתתפו אלי גולדשטיין, יעל גירסי ושרון צדיק, מהחשב הכללי השתתפו רו"ח רוני רוזנבלום ועופרי, מרשם העמותות השתתפו רו"ח שני אבידני ורו"ח נוספת ממחלקת רווחה ומרשות המסים השתתף ארז אורעד.

3. היו"ר מציין כי במסגרת הישיבה סוכם על הבהרת ניסוחים שונים וכן על תוספת דרישות גילוי, אך לא בוצעו שינויים בעקרונות של התקן. מציין כי התקן לאחר ביצוע השינויים האמורים נשלח לוועדה המקצועית. מוסיף כי אתמול התקבל מייל נוסף מהחשב הכללי ומרשם העמותות, אשר ביקשו עוד שני תיקוני נוסח קלים, שלצוות המקצועי אין התנגדות לבצעם. מוסיף כי במייל גם צוין כי בנושאים שבהם לא התקבלה עמדתם, יידרשו המלכ"רים לעיתים לבירוקרטיה נוספת לדוגמה לספק גילויים ומסמכים נוספים. מציין כי מהודעת המייל עולה כי ברור לחשב הכללי ולרשם העמותות כי תהליך התקינה הסתיים וכי התקן יפורסם, לאחר ביצוע התיקונים האמורים.

4. היו"ר מבקש לאשר את תקן חשבונאות מספר 40 המתוקן.

5. היו"ר, חבר ועדה¹, חבר ועדה אחר, חבר ועדה נוסף, חבר ועדה רביעי, חבר ועדה חמישי וחבר ועדה שישי מאשרים את תקן חשבונאות מספר 40.

מזכר לדיון בנושא הכרה בהכנסות על ידי קבלן בונה

6. היו"ר מציין כי צדיק הכינה מזכר לדיון בנושא הכרה בהכנסות על ידי קבלן בונה, אשר כולל את היתרונות וחסרונות לכל חלופה וכן את ההבדלים בין תקן חשבונאות מספר 2 לבין תקן דיווח כספי בינלאומי 15 לגבי קבלן בונה. מוסיף כי המזכר לדיון פורסם באתר האינטרנט של המוסד לתקינה ונשלח ללשכת רואי חשבון בישראל, לרשות ניירות ערך, להתאחדות בוני הארץ, לפורום CFO (באמצעות אלינה פרנקל) ולוועדה המקצועית. מציין כי לאחר קבלת הערות יתקיים דיון נוסף בנושא.

גיבוש תקן חשבונאות בנושא הכנסות

7. היו"ר מבקש מחבר ועדה להמשיך להציג את המלצות צוות הכנסות.
8. חבר הוועדה מציין כי בישיבה הקודמת נסקרו הוראות תקן דיווח כספי בינלאומי 15, ונדון נושא התחולה של התקן הישראלי. מוסיף כי בנושא תקן חשבונאות מספר 2 טרם התקבלה החלטה.

נושא 2 לדיון – הכנסות מריבית ומדיבידנד

9. חבר הוועדה מציין כי הנושא השני מבחינת התחולה הוא הכנסות מריבית ומדיבידנדים. מציין כי תקן דיווח כספי בינלאומי 15 אינו חל על מכשירים פיננסיים, וכך גם תקן חשבונאות מספר 25. מוסיף כי יחד עם זאת תקן חשבונאות מספר 25 כלל התייחסות להכרה בהכנסות מריבית ומדיבידנד. מציין כי בתקינה הבינלאומית חל תקן דיווח כספי בינלאומי 9, אשר קובע כי הכנסות ריבית יוכרו לפי שיטת הריבית האפקטיבית בגין נכסים פיננסיים שאינם פגומים והכנסות דיבידנד יוכרו בתנאי שמתקיים מבחן הצפי והתגבשה זכות לקבל את הדיבידנד. מוסיף כי תקן חשבונאות מספר 25 קובע כי הכנסות מריבית יוכרו בתנאי שצפוי שההטבות הכלכליות הקשורות יזרמו לישות (להלן – מבחן הצפי) וקיימת מדידה מהימנה וכי הכנסות מדיבידנד יוכרו בתנאי שצפוי שההטבות הכלכליות יזרמו לישות וכי התגבשה זכות לקבלת הדיבידנד. מציין כי קיים הבדל בין תקן חשבונאות מספר 25 לבין תקן דיווח כספי בינלאומי 9 לגבי הכנסות ריבית. מוסיף כי ההבדל הוא שבתקן דיווח כספי בינלאומי 9, הכנסות הריבית אינן כפופות למבחן הצפי, כלומר יש להכיר בהכנסות ריבית גם אם לא מתקיים מבחן הצפי ולאחר מכן תבוצע בחינה לירידת ערך (כלומר, שני שלבים נפרדים). מציין כי לגבי הכנסות מדיבידנד אין הבדל. מוסיף כי הסוגיות הן:

- א. אם יש להתייחס להכנסות מריבית ומדיבידנד במסגרת תקן הכנסות.
- ב. אם יש לתקן את הוראות תקן חשבונאות מספר 25 ולהשוות את ההוראות להוראות של תקן דיווח כספי בינלאומי 9.

¹ ההתייחסות היא לחבר ועדה או לחברת ועדה

- ג. אם יש לבצע הבחנה בין הכנסות מריבית ומדיבידנד מחוזים עם לקוחות לבין הכנסות מריבית ומדיבידנד מאחרים.
10. חבר הוועדה מציין כי המלצת הצוות היא לכלול התייחסות להכנסות מריבית ומדיבידנד בתקן, מבלי להבחין בין הכנסות כאמור שהתקבלו מלקוחות לבין הכנסות כאמור שהתקבלו מאחרים. מציע להשוות את ההוראות להוראות של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (מלבד בגין נכסים פיננסיים פגומים).
11. משתתף² מציין כי בין אם מיישמים את תקן חשבונאות מספר 25 ובין אם מיישמים את תקן דיווח כספי בינלאומי 9, התוצאה המתקבלת היא זהה (מלבד מיון בין חובות רעים לבין הכנסות ריבית). מוסיף כי בהתאם לתקינה הבינלאומית קיימים שני שלבים ואילו בהתאם לתקינה הישראלית שלב אחד. בדעה כי מבחינה פרקטית יישום התקינה הבינלאומית יסרב ויסבך ואם ממילא התוצאות הן זהות, אין טעם לתקן את הוראות תקן חשבונאות מספר 25. מוסיף כי בהתאם לתקינה הבינלאומית תידרש הכרה בהכנסות ריבית, גם אם אין צפי שההטבות הכלכליות יזרמו לישות וייתכן שיהיו לכך גם השפעות מס שכן הקריטריונים להכרה בחובות רעים של רשות המסים הם קשים יותר מאשר כללי חשבונאות מקובלים (בגלל פסקי דין וכו).
12. היו"ר שואל אם הכוונה היא לגבי הכנסות ריבית מלקוחות (בניגוד להכנסות ריבית בגין אג"ח). המשתתף משיב בחיוב.
13. המשתתף מציין כי אם יוחלט לאמץ את הוראות התקינה הבינלאומית קיימת חשיבות לספק מידע בביאורים לגבי ההבחנה בין הכנסות ריבית מלקוחות לבין הכנסות ריבית אחרות.
14. משתתף אחר מציין כי במישור החשבונאי מסכים עם המלצת הצוות. מוסיף כי מבחינת מיסוי, עשויה להתעורר בעיה שכן יידרש תשלום מס על הכנסות ריבית שאין צפי שיתקבלו בפועל.
15. חבר ועדה אחר בדעה כי הגישה הבינלאומית פחות מתאימה וכי נוצר עיוות. מציין כי בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15 אין כלל חוזה אם לא מתקיים מבחן הצפי.
16. חבר הוועדה מציין כי הכנסות ריבית ודיבידנד אינן בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 15. מוסיף כי גם לעניין רווחי אקוויטי קיימים שני שלבים – ראשית הכרה ברווחי אקוויטי ולאחר מכן, במידת הצורך, הכרה בהפסד מירידת ערך.

² התייחסות היא למשתתף או למשתתפת

17. חבר הוועדה האחר מציין כי אין הגיון שיהיו מודלים שונים להכרה בהכנסות מסוגים שונים (ריבית ודיבידנד לעומת הכנסות מסוגים אחרים שבהן נדרש מבחן הצפי לצורך הכרה בהכנסות). לכן, בדעה שאין לשנות את הוראות תקן חשבונאות מספר 25.
18. חבר הוועדה מציין כי המודל של תקן דיווח כספי בינלאומי 15 אינו מתאים להכנסות ריבית. מוסיף כי כאשר לא מתקיים מבחן הצפי לגבי הכנסות הריבית, בכל מקרה תידרש בחינת ירידת ערך שכן יש לבחון את הצפי לגביית קרן ההלוואה. בדעה כי מבחינה חשבונאית יש שני תהליכים נפרדים - צבירת הכנסות הריבית מצד אחד ולאחר מכן הכרה בהפסד מירידת ערך. מוסיף כי קיים קושי לקבוע אם ההפסד מירידת ערך הוא בגין הקרן או בגין הריבית ולכן התקינה הבינלאומית קובעת שתחילה יש לצבור את הריבית ולאחר מכן להכיר בהפסד מירידת ערך בגין ההלוואה והריבית שנצברה.
19. חבר הוועדה האחר מציין כי מתקיים כרגע דיון ברמה הבינלאומית לגבי הכרה בהכנסות שכירות שלגביהם לא נדרש מבחן הצפי בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 16, אשר לא כולל הגבלות דומות לתקן דיווח כספי בינלאומי 15. מוסיף כי הדיון הוא אם נאות להכיר בהכנסות משכירות, כאשר לא צפוי שההטבות הכלכליות יזרמו לישות. בדעה כי ברמה העקרונית דרישה להכרה בהכנסות מכל סוג (לא משנה איזה תקן חל), אם לא צפוי שההטבות הכלכליות יזרמו לישות אינה מהווה מודל טוב.
20. היו"ר שואל אם במודל של התקינה הבינלאומית יש להגדיר בבירור מהן הכנסות הריבית שעל הישות להכיר בהן – רק ריבית חוזית או גם ריבית בגין פיגור בתשלומים על חוב לקוח. חבר הוועדה משיב כי הכוונה היא לריבית אפקטיבית בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית כפי שהיא מוגדרת בתקן דיווח כספי בינלאומי 9. היו"ר שואל לגבי הכנסות ריבית מלקוחות. חבר הוועדה משיב כי התייחס להכנסות ריבית בגין הלוואות. מוסיף כי ריבית בגין פיגור בתשלום של לקוח היא קנס ויש לשקול את עיתוי ההכרה בהכנסת ריבית זו (מאחר שלא מדובר בהלוואה). בדעה כי המודל של התקינה הבינלאומית לגבי הכרה בהכנסות ריבית בגין הלוואות הוא מודל נאות בייחוד לאור העובדה שאם אין צפי לגביית הריבית, יש לבחון לירידת ערך גם את קרן ההלוואה וקיים קושי לייחס את ההפסד מירידת ערך לקרן או לריבית.
21. היו"ר מציין כי למיטב ידיעתו בבנקים קיימת מדיניות שכאשר קיימים ללקוח קשיים פיננסיים ואין צפי לגביית הריבית, נפסקת ההכרה בהכנסות ריבית. חבר הוועדה האחר מציין כי אכן בהתאם ל-US GAAP בבנקים אין צבירת ריבית בגין חובות פגומים. חבר הוועדה מציין כי ההוראה הנ"ל לגבי הכרה בהכנסות ריבית אינה חלה על נכס פיננסי פגום. היו"ר שואל כיצד מוגדר נכס פיננסי פגום. חבר הוועדה משיב כי IFRS 9 כולל הגדרה לנכס פיננסי פגום ובגין נכסים אלה יש לחשב ריבית אפקטיבית מתוקנת.

22. משתתף נוסף מציין כי כפי שציין חבר הוועדה, מכשירים פיננסיים אינם בתחולת IFRS 15. בדעה כי העובדה שהתקינה הישראלית אינה כוללת תקן בנושא מדידת מכשירים פיננסיים אינה דורשת התייחסות למכשירים פיננסיים במסגרת תקן הכנסות. מציין כי בתקינה הישראלית קיימת התייחסות להכנסות מדיבידנד במסגרת ג"ד 68 וג"ד 44 ולהכנסות ריבית במסגרת תקן חשבונאות מספר 22 (שיטת הריבית האפקטיבית). מוסיף כי ההוראות בתקן חשבונאות מספר 25 סותרות את הוראות ג"ד 68 במצבים מסוימים שבהן הכנסות מדיבידנד מנוכות מההשקעה ואינן מוכרות כהכנסות. מודע לכך שהתקינה הישראלית אינה כוללת התייחסות להפרשה לחובות מסופקים, אך גם תקן חשבונאות מספר 25 לא כלל התייחסות מפורשת כזו. מוסיף כי הפרשה לחובות מסופקים רלוונטית לא רק לנכסים פיננסיים הנובעים מחוזים עם לקוחות. בדעה כי לאור כל האמור לעיל, היעדר התייחסות במסגרת תקן של הכנסות מחוזים עם לקוחות להכנסות מריבית ומדיבידנד לא תיצור לקונה בתקינה הישראלית ולכן מציע לא להתייחס להכנסות ריבית ומדיבידנד במסגרת התקן החדש.

23. היו"ר מציין כי קיימות למעשה 2 חלופות:

א. לכלול במסגרת התקן החדש הוראות להכרה בהכנסות מריבית ומדיבידנד בהתאם ל-IFRS 9.

ב. לכלול במסגרת התקן החדש את ההוראות להכרה בהכנסות מריבית ומדיבידנד, אשר כלולות כיום בתקן חשבונאות מספר 25.

ג. לא לכלול במסגרת התקן החדש הוראות להכרה בהכנסות מריבית ומדיבידנד.

24. היו"ר מציין כי לאור הדיון תומך בחלופה ג'. חבר ועדה נוסף, חבר ועדה רביעי, חבר ועדה חמישי, המשתתף ומשתתף רביעי, תומכים בחלופה ג'. חבר הוועדה תומך בחלופה א'.

25. היו"ר מסכם כי החלטת הוועדה המקצועית היא שאין לכלול במסגרת התקן החדש הוראות להכרה בהכנסות מריבית ומדיבידנד.

נושא 3 לדיון - חכירות

26. חבר הוועדה מציין כי תקן חשבונאות מספר 25 החריג את חווי חכירה מתחולת התקן, תוך ביצוע הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 17. מציין כי לאור הדיון בישיבה הקודמת, נראה כי יש להחריג חווי חכירה מתחולת התקן החדש מבלי להפנות לתקן בינלאומי ספציפי (בהעדר תקן ישראלי בנושא), על מנת שלא לקבוע את הפרקטיקה המקובלת. **מוסכם על הנוכחים.**

נושא 4 לדיון – הכרה בהכנסות כאשר לא מתקיימים הקריטריונים

27. חבר הוועדה מציין כי בכדי שהחווה עם הלקוח יהיה "תקף", צריכים להתקיים חמישה קריטריונים ואחד הקריטריונים קובע כי "צפי שהישות שתגבה את התמורה לה היא זכאית...". (מבחן הצפי). מוסיף כי לצורך מבחן הצפי יש להביא בחשבון רק סיכון אשראי. מציין כי כאשר הישות קובעת מהי התמורה לה היא זכאית, יש להביא בחשבון גם תמורה משתנה. מציין כי קיימת בעייתיות בהבחנה בין תמורה משתנה (אם ישנו ויתור) לבין סיכון

אשראי. מביא כדוגמה מכירת מוצר בסך 1,000 ש"ח כאשר במועד ההתקשרות יש סיכון אשראי גבוה שהלקוח לא ישלם (בהתאם לתקן אין חוזה) לעומת מצב שבו קיימת לישות כוונה לוותר ללקוח על 30%-50 ממחיר המכירה (בהתאם לתקן יש חוזה). מציין כי סעיף 15 קובע שאם הקריטריונים אינם מתקיימים (ויש לבחון את הקריטריונים בכל תאריך דיווח עוקב) והתקבלה תמורה בגין החוזה, התמורה תוכר כהתחייבות עד שמתקיים אחד מהשניים:

- (א) החוזה הושלם - דהיינו כל מחויבויות הביצוע בוצעו, וכל התמורה התקבלה, והתמורה שהתקבלה אינה ניתנת להחזרה, או
- (ב) שהחוזה בוטל והתמורה שהתקבלה אינה ניתנת להחזרה.

28. חבר הוועדה מציין כי הוראות התקן גורמות לעיוות במצבים מסוימים, לדוגמה כאשר אין חוזה (היה סיכון אשראי) אבל הישות סיפקה שירות ללקוח (שאינו ניתן להחזרה כגון שירותי ניקיון, שירותי חשמל וכו') והתמורה שהלקוח שילם היא חלקית בלבד (שילם 200 מתוך 500). מוסיף כי יישום הוראות התקן יביא להכרה בהתחייבות, אשר לכאורה לעולם לא תבוטל. מציין כי לעניין סעיף (א) מאחר שלא כל התמורה התקבלה, אין להכיר בהכנסה ולעניין סעיף (ב) מאחר שהחוזה לא בוטל אין להכיר בהכנסה. מציין כי מתקבל אבסורד כאשר מוכרת התחייבות במקרה שבו לישות אין כל התחייבות ולא ניתן להכיר בהכנסה למרות שהתמורה שהתקבלה אינה ניתנת להחזרה. מוסיף כי התקן דורש לבחון אם מדובר בתמורה משתנה כלומר האם הישות התכוונה מראש להעניק ללקוח ויתור. מדגיש כי ההבחנה בין סיכון אשראי לבין תמורה משתנה היא בעייתית וכן אם נקבע כי מדובר בתמורה משתנה (ויתור) אזי ניתן להכיר בהכנסה רק בתנאי שצפוי ברמה גבוהה שביטול משמעותי בהכנסה שהוכרה לא יתרחש וככל הנראה יש ליישם תנאי זה לגבי כל התמורה מאחר שלא ברור מה יהיה גובה הויתור. מציין כי השאלה היא אם במקרים שבהם מבחן הצפי לא מתקיים, כל מחויבויות הביצוע הושלמו והן אינן ניתנות להשבה (כגון אשפוז של חולה בבית חולים), התקבלה תמורה חלקית שאינה ניתנת להחזרה, החוזה לא הושלם וגם לא בוטל, האם קיימת לישות התחייבות. בדעה כי לא קיימת התחייבות, אך יישום דווקני של הוראות התקן מוביל למבוי סתום ולהמשך הכרה בהתחייבות.

29. חבר הוועדה מציין כי אחת הדוגמאות שישנה בתקן מתייחסת לאשפוז בבית חולים של חולה שחויב בעלות יום אשפוז של 1,000 דולר והחולה שילם 100 דולר. מציין כי בית החולים לא התכוון לספק לחולה ויתור או הנחה. מוסיף כי בדוגמה נקבע שיש להכיר בהכנסה של 100 דולר מאחר שיש ויתור מובנה (בית החולים לא יכול היה לסרב לקבל את החולה) (בדעבד נקבע שהיה ויתור). מוסיף כי חברת החשמל מספקת חשמל לרשות הפלשתינאית וקיים סיכון אשראי, אך אין ביכולתה להפסיק את הספקת החשמל. מוסיף כי בהתאם לתקן אין חוזה ולא ניתן להכיר בהכנסה בגין התמורה החלקית שהתקבלה בגין שירותי העבר, מאחר שקיים סיכון אשראי ולכן התמורה החלקית היתה אמורה לכאורה להיות מוצגת כהתחייבות. מציין כי בתקינה האמריקאית בוצע תיקון שמתייחס למקרים ספציפיים. מוסיף כי בתקינה הבינלאומית קיימת מודעות לבעיה וברור כי קיים קושי להבחין בין ויתור לבין סיכון אשראי, אך אין כוונה לבצע תיקון ל-IFRS 15.

30. חבר הוועדה מציין כי קיימות מספר חלופות לפתרון :
- (א) תיקון סעיף 15 ל - IFRS 15, כך שגם במקרים בהם התקבלה תמורה חלקית שאינה ניתנת להחזרה ומחויבות הביצוע קוימה, יש להכיר בהכנסה על אף שלא נגבתה כל התמורה (דהיינו, הכרה על בסיס מזומן);
- (ב) אימוץ הוראות התקינה האמריקאית (ASC 606), שקובעת כי יש להכיר בהכנסה במידה ו:
- הישות העבירה ללקוח את הסחורות או השירותים המיוחסים לתמורה שהתקבלה;
 - התמורה אינה ניתנת להחזרה, וכן
 - הישות הפסיקה להעביר ללקוח סחורות או שירותים ואין לה מחויבות לכך.
- (ג) ביטול קריטריון "מבחן הצפי", שכן להבטחת תקפות החוזה ישנם מספיק קריטריונים אחרים (לדיון - פתרון זה יוביל לניפוח תוצאתי במקרים חריגים).
31. חבר הוועדה מציין כי הגישה האמריקאית אינה פותרת את הבעיה כאשר הישות ממשיכה לספק שירותים ללקוח (כמו במקרה של חברת חשמל). מוסיף כי החלופה השלישית של ביטול קריטריון מבחן הצפי היא מאחר שהחלטה של ישות לספק למרות קיומו של סיכון אשראי יכולה לנבוע מסיבות כגון אילוצים או חוק שדורש ממנה לספק את השירות, ואין המשמעות היא שאין חוזה.
32. המשתתף הנוסף מציין כי הסוגיה חשובה והיא עולה הרבה בפרקטיקה. תומך בחלופה השנייה של אימוץ הוראות התקינה האמריקאית. מוסיף כי הדיון בסוגיה זו היה משותף ל-FASB ול- IASB, אך ה- IASB החליט שיש פתרון בתקן ואין צורך בתיקון ההוראות, בעוד שה- FASB ביצע תיקון לתקן האמריקאי. מציין כי הפרשנויות של המשרדים הגדולים תומכות ביישום הוראות התקן האמריקאי גם לצורך התקינה הבינלאומית. חושש ששינויים אחרים בהוראות התקן עשויים ליצור סתירות עם הוראות אחרות.
33. חבר הוועדה מציין כי אימוץ הוראות התקינה האמריקאית אינו נותן מענה במקרה שבו הישות ממשיכה לספק שירותים ללקוח. המשתתף הנוסף מסכים ומציין שבמקרה כזה נראה שמדובר על תמורה משתנה.
34. המשתתף הרביעי מחזק את חבר הוועדה ומציין כי קיימים מקרים שבהם ממשיכים לספק שירותים ממניעים שונים למרות שלא נגבתה כל התמורה, אך אין כוונה לוותר עליה.
35. חבר הוועדה מציין כי ברור שאין לישות התחייבות ואם לא יקבעו הנחיות במסגרת התקן, יידרשו פרשנויות שונות כגון שמחויבות הביצוע היא כל קילוואט שמסופק או חשמל ליום/חודש/רבעון וכו'.

36. חבר הוועדה האחר תומך בחלופה השנייה של אימוץ הוראות התקינה האמריקאית.
37. חבר הוועדה הנוסף תומך בחלופה הראשונה. בדעה כי אין להשאיר את התנאי של הפסקת השירות ללקוח (או העברת סחורות ללקוח).
38. המשתתף האחר אדיש בין החלופה הראשונה לבין החלופה השנייה. בדעה כי החלופה השנייה מהווה פחות סטייה מהתקינה הבינלאומית (שכן נשענת על תקינה אמריקאית המהווה פרשנות מקובלת של התקינה הבינלאומית) ואילו החלופה הראשונה מספקת פתרון יותר נאות.
39. היו"ר תומך בהצעת חבר הוועדה.
40. משתתף חמישי שואל אם ידוע מה היה הרציונל של ה-IASB לכלול את מבחן הצפי בקריטריונים לתקפות החוזה. חבר הוועדה משיב כי לטענת ה-IASB סיכון האשראי מעיד על תקפות החוזה. בדעה כי קיימים מספיק קריטריונים אחרים ולכן קריטריון זה מיותר. מציין כי סיבה נוספת היא שכאשר סיכון האשראי גבוה יוכרו הכנסות ומנגד יוכרו הוצאות (ירידת ערך לקוחות) ולכן ייווצר ניפוח בדוח רווח או הפסד.
41. חבר ועדה שישי מציין כי מאחר שקיים פתרון לסוגיה שעולה מהפרקטיקה בתקינה האמריקאית, ראוי שנשתמש בו ולא נמציא פתרון ייחודי לישראל.
42. המשתתף הנוסף מציין כי הפתרון בתקינה האמריקאית מקובל על הוועדה הבינלאומית. משתתף שישי מציין כי ההחלטה התקבלה ב-Transition Resource Group, לאחר שה-IASB נסוג מה-TRG, מאחר שהוועדה הבינלאומית לא היתה מעוניינת לתקן את IFRS 15 פעם נוספת. מוסיף כי ל-IASB היו משקיפים ב-TRG. מציין כי ה-IASB לא התנגד לעיקרון של פתרון זה. מוסיף כי הוחלט לא לתקן את מבחן הצפי, מאחר שחמשת הקריטריונים מהווים חלק מיסודות התקן וגם המודל הדו-שלבי. מציין כי מתקיימים גם כיום דיונים עם ה-IASB לגבי הכרה בהכנסות בהתאם ל-IFRS 16 לפי מודל דו-שלבי (סיכון אשראי מול ויתור). בדעה כי ביטול מבחן הצפי פוגע באחד העקרונות של התקן.
43. היו"ר שואל את המשתתף השישי אם לצורך הכרה בהכנסה במקרה שתואר יש לדרוש שהישות הפסיקה לספק סחורות או שירותים ללקוח.
44. המשתתף השישי בדעה כי לא מדובר בדוגמה מייצגת מאחר שיש מניעים פוליטיים לכך שחברת חשמל ממשיכה לספק את השירות לרשות הפלשתינאית.

45. חבר הוועדה הנוסף מביא דוגמה של ספקי המשביר לצרכן. מציין כי באופן עקבי ספקים אלה מקבלים תמורה חלקית ולמרות זאת הם ממשיכים לספק סחורות למשביר לצרכן. מוסיף כי תמורה חלקית זו הופכת להיות התמורה עבור הסחורות שסופקו. מציין כי תופעה זו קיימת במקרים רבים שבהם מספר רב של ספקים מספק סחורות או שירותים לגוף גדול ולכן התנאי שהישות מפסיקה לספק סחורות או שירותים ללקוח אינו מתאים למצב הקיים בישראל.
46. המשתתף הנוסף מציין כי יש לעשות הבחנה בין בעיית גבייה לבין תמורה משתנה (ויתורים). בדעה כי הדוגמה שהוצגה על ידי חבר הוועדה הנוסף היא תמורה משתנה והתקן מתמודד עם סוגיה זו. מציין כי יש כללים להכרה בהכנסה כאשר יש תמורה משתנה.
47. חבר הוועדה מציע להתמקד בעיקרון ולא בדוגמאות. מציין כי קיימים מקרים שבהם למרות שקיים סיכון אשראי, מסיבות שונות (רגולציה, חוק וכו') הישות ממשיכה לספק שירותים. מוסיף כי בהתאם לתנאים בתקינה האמריקאית, לא תוכר הכנסה ותוכר התחייבות בגין כל תמורה חלקית שהתקבלה. מציע לכלול עיקרון לפיו אם הישות סיפקה סחורות או שירותים וקיבלה תמורה חלקית, עליה להכיר בהכנסה.
48. המשתתף הנוסף מציין שבמקרים שבהם הישות ממשיכה לספק סחורות או שירותים, לא ברור כיצד תבוצע המדידה של ההכנסה שתוכר. מוסיף כי ייתכן שהתמורה החלקית שהתקבלה מתייחסת גם לשירותים או לסחורות עתידיים.
49. חבר הוועדה מציין כי במקרה שחברה סיפקה שירותים בסך 100,000 ש"ח בחודש וממשיכה לספק שירותים אלה בכל חודש, אך קיבלה עבור חודש רק 20,000 ש"ח אין מצב שבו התמורה החלקית בסך 20,000 ש"ח לא תוכר כהכנסה וכן לא קיימת לחברה שום התחייבות. מוסיף כי ניתן להסתכל על החוזה של החברה כחוזה יומי, שבועי או חודשי.
50. משתתף שביעי מציין כי ייתכן שמדובר על מקדמה על חשבון השירותים העתידיים. המשתתף השישי מציין כי יש מחויבות ביצוע אחת ויש לשקול כיצד לפרוס את התמורה בסך 20,000 ש"ח. חבר הוועדה השישי מציין כי כאשר קיימים מספר מוצרים או שירותים, קיימת בעייתיות רבה עוד יותר בייחוס התמורה החלקית.
51. המשתתף האחר מציין כי ברמה הפרקטית ניתן למצוא פתרון דרך תמורה משתנה או חלוקה למחויבויות ביצוע קטנות יותר גם בהתאם לתקינה האמריקאית.
52. היו"ר שואל אם הגיוני לא להכיר בהכנסה כאשר חולה התאשפז בבית חולים ושילם תמורה חלקית והוא ממשיך להיות מאושפז. משתתף שמיני בדעה כי יש לפרוס את התמורה שהתקבלה על פני כל תקופת האשפוז (התקופה שחלפה והתקופה שהוא ימשיך להיות מאושפז) ויש לאמוד אותה.

53. היו"ר מבקש לקיים הצבעה בין החלופה השנייה לבין החלופה הראשונה.

54. חבר הוועדה האחר, חבר הוועדה הרביעי, חבר הוועדה החמישי וחבר הוועדה השישי תומכים בחלופה השנייה והיו"ר, חבר הוועדה וחבר הוועדה הנוסף תומכים בחלופה הראשונה. **היו"ר מסכם כי הוחלט על אימוץ החלופה השנייה (ברוב של ארבעה נגד שלושה).**

נושא 5 לדיון – הסכמי רכישה חזרה

55. חבר הוועדה מציין כי IFRS 15 קובע כי באופציית רכש (call), דהיינו במקרה בו לישות יש זכות לרכוש חזרה את הנכס, אין העברת שליטה ויש לטפל בעסקה כעסקת חכירה או כעסקת מימון. מוסיף כי לעומת זאת באופציית מכר (put), (במקרה בו ללקוח יש את הזכות למכור את הנכס לישות), יש לבחון האם האופציה כדאית ללקוח ובמידה והאופציה כדאית יש לטפל בעסקה כעסקת חכירה או כעסקת מימון, אך במידה והאופציה אינה כדאית ללקוח, יש לטפל בעסקה כמכירה עם זכות החזרה. מוסיף כי קיימת אי-סימטריה בטיפול החשבונאי בשני הסכמי הרכישה בחזרה הנ"ל, שכן במקרה בו אופציית המכירה / רכישה חזרה אינה כדאית, דהיינו הישות צופה כי האופציה לא תמומש, יש הבדל אם מדובר באופציה של המוכר בו התקן קובע כי אין העברת שליטה, או שמדובר באופציה של הלקוח שבו התקן קובע כי הועברה השליטה. בדעה כי צריכה להיות סימטריה בטיפול החשבונאי. מביא כדוגמה מכירה של ישות ללקוח של נכס ב - 100 ש"ח, עלות הנכס הינה 80 ש"ח והישות צופה כי הנכס יהיה שווה בעוד שלוש שנים 40 ש"ח. מוסיף כי לחברה אופציה לרכוש חזרה את הנכס בעוד שלוש שנים ב - 60 ש"ח (סכום גבוה משמעותית ממחיר השוק החזוי). מציין כי למרות שהאופציה רחוקה מהכסף והישות לא תממש את האופציה, קובע התקן כי הישות תטפל בעסקה כעסקת חכירה. מוסיף כי במהלך שלוש שנים הישות תכיר בהכנסה של 40 ש"ח (מחיר המכירה ללקוח בניכוי מחיר האופציה) ומנגד תכיר גם בהוצאות פחת של 40 ש"ח (עלות הנכס בניכוי שוויו במועד סיום העסקה), ולאחר שלוש שנים - במועד פקיעת האופציה תכיר הישות ברווח של 20 ש"ח.

56. חבר הוועדה החמישי מציין כי ייתכן שהחברה תכיר בהכנסה של 60 לאורך שלוש השנים (100 מחיר המכירה בניכוי 40 שווי הנכס בתום שלוש שנים). חבר הוועדה נוטה להסכים, אך מציין כי עדיין נותר חוסר סימטריה לעומת הטיפול באופציית מכר. חבר הוועדה החמישי מציין כי מטרת הטיפול שנקבע היא להקביל את הטיפול לעסקת חכירה. מוסיף כי הטיפול מקביל לטיפול בעסקת חכירה שבה הנכס היה מוחכר לשלוש שנים בתמורה ל-40 ולמחכיר היתה זכות לחייב את החוכר להאריך את תקופת החכירה ובשני המקרים העסקה לא היתה מטופלת כמכירה. המשתתף האחר מציין כי העסקה המקבילה זו עסקת חכירה ל-3 שנים בתמורה ל-40 כאשר בסוף התקופה למחכיר יש אופציית מכר והמחכיר קיבל מקדמה בסך 60 או הלוואה נון-ריקורס. מוסיף כי מבחינת מהות כלכלית לגבי אופציית המכר, יש להכיר ברווח רק בעת מימוש הנכס מאחר שקודם לכן המחכיר שולט בנכס.

57. חבר הוועדה מציין כי הטענה השנייה היא שאין סימטריה בין מצב שבו אופציית הרכש היא עמוק מחוץ לכסף (אין העברת שליטה ואין הכרה במכירה ובהכנסה באופן מיידי) לעומת מצב שבו אופציית מכר היא עמוק מחוץ לכסף (יש הכרה בהכנסה באופן מיידי). המשתתף האחר מציין כי מדובר בסוגיה הנובעת מ-IFRS 16, אשר תלויה באופציות להארכת החכירה, ביטול חכירה ואופציה לרכישה הזדמנותית. בדעה כי המטרה היתה שלא יהיה ארביטראז' חשבונאי בין עסקת מכירה עם זכות החזרה לבין עסקת חכירה עם אופציית מכר. מציין כי אם האופציה היא מחוץ לכסף בדעה כי גם לפי IFRS 16 המסקנה תהיה שמבחינת המחיר מדובר בחכירה מימונית. המהות של הסדר כזה (אופציה לרכוש את הנכס ב-60) היא שכירות ל-3 שנים ורק אם מחיר המכירה לא יעלה או ערך השייר לא ירד כמצופה תהיה מכירה של הנכס. חבר הוועדה שואל אם הכוונה היא שאם העסקה תסווג כחכירה למעשה הרווח יוכר לפי IFRS 16. המשתתף האחר משיב בחיוב ומציין כי הניתוח צריך להיות לפי IFRS 16 של עסקת חכירה ל-3 שנים עם אופציית מכר.

58. חבר הוועדה מציין כי אם הישות מכרה את הנכס ונתנה לרוכש אופציית מכר במחיר 20 ש"ח (כאשר הישות צופה כי הנכס יהיה שווה בעוד שלוש שנים 40 ש"ח) הישות תטפל בעסקה כמכירה עם זכות החזרה. חבר הוועדה האחר משיב כי התוצאה תהיה אותה תוצאה. חבר הוועדה משיב כי למרות שמדובר בעסקאות זהות לכללית הטיפול החשבונאי בעסקה אחת יהיה לפי IFRS 15 ובעסקה השנייה לפי IFRS 16. המשתתף האחר מציין כי הדבר נובע ממהות העסקה – חכירה (זכות שימוש בנכס לתקופה מוגבלת) אשר תטופל לפי IFRS 16 ואילו מכירה (העברת שליטה בנכס) תטופל לפי IFRS 15. חבר הוועדה מסכים.

59. המשתתף האחר מבקש להתייחס לנושא קשור – עסקאות קומבינציה - שנדון בצוות של יישום

IFRS 15 לגבי קבלן יזם לפני כשנתיים. מציין כי אם יוחלט לבטל את תקן חשבונאות מספר 2, עסקאות קומבינציה מצד בעל הקרקע צריכות להיות מטופלות בהתאם לסעיפים אלה לפי הניתוח שבעל הקרקע מכר את מלוא הקרקע ליזם ומקבל דירות או וילות על חצי מהקרקע. מציין כי ניתוח חלופי הוא מכירת מחצית מהקרקע בתמורה לשירותי בנייה. מוסיף כי הניתוח משפיע מבחינת הצגה בדוח רווח והפסד (ניפוח הכנסות והוצאות). מציין כי מרבית חברי הצוות תמכו בניתוח חלופי ובהצגה בנטו.

60. המשתתף השישי מציין כי אחד הטיעונים היה קושי להפריד בין הקרקע לבין הנכסים המחוברים אליה. מציין כי כיום קשה יותר לטעון זאת בדוגמה של הוילות, שכן בחודש דצמבר 2018 שונה החוק ותיתכן בעלות שונה על הקרקע ועל הוילה (נכנס לתוקף ב-1.1.20).

61. חבר הוועדה מקבל את הטיעונים שהציגו המשתתף האחר וחבר הוועדה החמישי. מוסיף כי למרות שאין בתקינה הישראלית תקן הון בטיפול החשבונאי בחכירות, נראה כי אין בעיה. חבר הוועדה האחר מסכים ומציין כי המודלים של חכירות מימוניות ב-IFRS 16, IAS 17 ובתקינה האמריקאית דומים מאוד והפרקטיקה המקובלת נשענת על מודלים אלה.

62. היו"ר מסכם כי הוחלט לאמץ את הוראות IFRS 15 המתייחסות לאופציית מכר ולאופציית רכש מבלי לשנותן.

63. היו"ר נועל את הישיבה.